

«Эрдм»

Школд белдлһнә баг.

Күцл: эрдмин нерәдлһтә таньлдулад, бичкдүдин үгин көрң байжулх. Шин үгмүд орулад, зәңгс тогтаһад, залһата келлһ өргжүлх. Сурврт чикәр хәрү өгдг дасхх. Эрдмин чинр меддг, күндлдг сурһмж өгх.

Давтх үгмүд: сурһмжлач, багш, дуулна, биилнә.

Дасх үгмүд: эрдм

Олзлх эв-арһс: күүндвр, сурврмуд, Шугран Вера «Эрдм» - гидг шүлг.

Дөңцл: «Зург тогта» - гидг дидактическ наадн.

Кичәлин йовуд:

Эндр бичкдүд мадн кичәл марһан давулхмн. Ода тадн хойр багт хувагдхт. Нааран хәләтн, ямаран өңгтә төгргүд үзжәнәт.

(бичкдүдин өмн улан шар төгргүд кевтнә, дурарн өңгүд авна)

- Кенд улан төгрг харһв? (күүкд болһнас онц сурад, бичкн күүндвр тогтах)

- *Нанд улан төгрг харһв. (күүкдин хәрү)*

- Кенд шар төгрг харһв? (күүкд болһнас онц сурад, бичкн күүндвр тогтах)

- *Нанд шар төгрг харһв. (күүкдин хәрү)*

Кен улан төгрг авсн, негдгч баг болх. Кен шар төгрг авсн, хойрдгч баг болх.

Улан төгргүдән эргүләд, хәләтн юн зурата.

(улан төгрг харһсн цуг бичкдүдәс сурх)

– Юн зурата? (бамб цецг), чик тегәд тана баг яһж нерәдх? (Бамб цецг)

Шар төгргүдэн эргүлтн.

-Хэлэтн, юн зурата?

– Ямаран шовун? (харада)

- Чик тегэд тана баг яһж нерэдх? (Харада)

Тиим кевэр хойр багт хувагдувидн. Нег баг «Бамб цецг» хойрдгч баг
«Харада» гиж нерэднэ.

- Нэ, ода марһаһан эклхмн.

Негдгч марһана даалһвр «Эн кемб?» гиж нереднэ. Би таднд тээлвртэ туульс
умшж өгнэв тадн тээлврнь келж өгхт.

1.Сэн эд авада,

Сээхн хувц уйна

Чамд киилг, нанд бүшмүд

Келтн эн кемб? **(уяч)**

2.Сарул ик терзтэ герт

Дала өрэс бээнэ

Энд зер -земш, наадһас

Хот-хол, хувцн хулдгдна

Кен энд көдлнэ? **(хулдач)**

3.Бичкдүдин садт эн көдлнэ,

Бичкдүдлэ дуулна, биилнэ,

Хойрдгч эк болна

Эн кемб? **(сурһмжлач)**

4.Кен әмтәхн хаш чанна,
Шаңһар цә самрна,
Идсн уусн хот аршан болтха гинә!

Эн кемб? **(замач)**

5. Цевр сарул герт
Цаһан хувцта күн
Эрүл-мендин харач
Эн кемб?

(эмч)

6.Тоосх авад,
Нег-негндән тәвәд,
Сәәхн гермүд босхна
Энүг яһж нерәднә? **(тосхач)**

7. Өдр болһн самбрин өөр зогсна,
Дегтрән секәд, умшна,
Бичкдүдт ном заана.
Эн кемб? **(багш)**

(бичкдүдт чикәр тәәлвр өгснд шаһа өггднә)

Йир сэн негдгч даалһвр күцэвүвидн.

- Юуна тускар тээлвртэ туульс? (Эрдмин туск)

Хойрдгч даалһвр «Эн кенд кергтэ?»

(лото кевэр давулх зургудар көдлх)

Нурвдгч даалһвр «Кен ю кенэ»

(нег баг замач, хойрдгч баг сурһмжлач ю кедгин тускар күүндэд келж өгх)

Ода тадн хойр эрдмин тускар келж өгхт, тадн цецг цуглулад нанд үгмүд – үүлдвр (слова - действия) келж өгтн.

«Бамб цецг» замачин тускар, «Харада» баг – сурһмжлачин тускар. Күцц зэңгэр келж өгтн. Нежэдэр нег делв тэвхт нааран. Үлгүрнь: Замач амсна. Сурһмжлач сурһна. Тоолдгар медж авхмн ямаран баг эклх.

Байрта бееләһән тәәлнә

Байрта хурһдан тоолна

1,2,3,4,5.....

Мана наадн эклнә!

Замач - чанна, шарна, амсна, хутхна, давслна, утлна.

Сурһмжлач – сурһна, дуулна, биилнэ, наадна, дегтр умшна, һаза йовна.

Даалһвр күцэсн дэкэд таднд шаһа өгнэв.

Тегэд бичкдүд мана марһан чилв. Юуна тускар мадн күүндүвидн?

(Күүкдин хэрү)

-Чик,уячин, хулдачин, Сурһмжлачин, Замачин, эмчин, тосхачин, багшин гидг
нертэ эрдмин тускар мадн эндр күүндүвидн.

Ода ямаран баг диилвр бэрсн медж авхмн, баг болһн шаһасан тоолтн.

«Бамб цецг» гидг баг кедү шаһас болв? (Бичкдүдин хэрү)

«Харада» баг тадн кедү шаһасар ачлгдвт? Тегэд 10 / 10 болв, иньглт диилвр
бэрв. Нег – негнәннь, һаран атхад, нег – негән йөрэхмн. «Йөрәжәнэв таниг»
гиж келх.